

Sygn. akt II CZ 70/14

POSTANOWIENIE

Dnia 28 stycznia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Dariusz Dończyk

SSN Anna Owczarek

w sprawie z powództwa W. P.

przeciwko K.K.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 28 stycznia 2015 r.,

zażalenia pozwanego

na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 20 czerwca 2014 r.

1. odrzuca zażalenie na postanowienie z dnia 20 czerwca 2014r. o odrzuceniu zażalenia,

2. oddala zażalenie na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 20 czerwca 2014 r. Sąd Apelacyjny odrzucił jako niedopuszczalne zażalenie pozwanego K. K. na postanowienie tego Sądu oddalające jego wniosek o zwolnienie od opłaty od skargi kasacyjnej od wyroku z dnia 30 stycznia 2014 r. oraz odrzucił tę skargę, uznając ją za nieopłaconą. Sąd wyjaśnił, że zgodnie z art. 112 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 1025, ze zm.), w sprawie, w której skarga kasacyjna została wniesiona przez fachowego pełnomocnika pozwanego i podlegała opłacie stosunkowej od podanej w niej wartości przedmiotu zaskarżenia, termin do jej opłacenia biegł od dnia doręczenia temu pełnomocnikowi postanowienia o odmowie zwolnienia pozwanego od kosztów sądowych, bez konieczności wzywania go do uiszczenia opłaty. Biegu tego terminu nie przerwało wniesienie niedopuszczalnego zażalenia na postanowienie oddalające wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych w zakresie opłaty od skargi kasacyjnej. Sąd uzupełniająco wyjaśnił, że przyczyny oddalenia wniosku o zwolnienie pozwanego od kosztów sądowych były identyczne, jak wskazywane na wcześniejszym etapie postępowania. Zmiana w treści ostatniego oświadczenia pozwanego o jego stanie majątkowym w porównaniu z oświadczeniem z sierpnia 2012 r. polegała na niewykazaniu dwóch lokali użytkowych, co wzbudziło wątpliwości Sądu Apelacyjnego odnośnie wiarygodności zawartych w nim danych. Sąd ocenił, że ewentualne zbycie tych lokali powinno wiązać się z uzyskaniem za nie zapłaty wystarczającej na opłacenie skargi kasacyjnej.

Pozwany wniósł zażalenie na obydwa powyższe postanowienia, domagając się ich uchylenia. Zarzucił sprzeczność z treścią art. 394 § 1 pkt 2 k.p.c. poglądu Sądu Apelacyjnego o niedopuszczalności zażalenia na wydane przez ten Sąd postanowienie odmawiające pozwanemu zwolnienia od kosztów sądowych, a w konsekwencji przedwczesne odrzucenie skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wydane przez sąd drugiej instancji postanowienie o odrzuceniu zażalenia na postanowienie tego sądu odmawiające zwolnienia strony od kosztów sądowych nie podlega zaskarżeniu do Sądu Najwyższego na wskazanej przez pozwanego podstawie z art. 394¹ § 2 k.p.c., nie jest bowiem postanowieniem kończącym

postępowanie, to znaczy postanowieniem, po wydaniu którego dalsze postępowanie nie może się już toczyć. Taki charakter ma dopiero postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej. Postanowienie odmawiające zwolnienia skarżącego od kosztów, wydane w związku z wnioskiem złożonym w postępowaniu kasacyjnym ma wprawdzie istotne znaczenie dla biegu tego postępowania, ponieważ rozstrzyga o zakresie obowiązków fiskalnych skarżącego, związanych z wniesieniem skargi kasacyjnej, dotyczy jednak zagadnienia wпадkowego, jego wydanie nie tamuje możliwości dalszego rozpoznania sprawy, jeśli strona uści wymaganą opłatę, jeśli zaś nie opłaci skargi - konieczne jest orzeczenie o jej odrzuceniu i dopiero postanowienie odrzucające skargę kończy postępowanie. Z tej przyczyny zażalenie pozwanego na postanowienie o odrzuceniu jego zażalenia na postanowienie o odmowie zwolnienia go od kosztów sądowych należało odrzucić jako niedopuszczalne na podstawie art. 394¹ § 3 w zw. z art. 398⁶ § 3 k.p.c. Niezaskarżalne postanowienie może jedynie podlegać kontroli przewidzianej w art. 380 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 i art. 398²¹ k.p.c. o ile miało wpływ na rozstrzygnięcie sprawy. W rozpatrywanym wypadku wpływ na rozstrzygnięcie sprawy miało jednak nie postanowienie o odrzuceniu zażalenia, lecz wcześniejsze postanowienie o odmowie zwolnienia pozwanego od kosztów sądowych. Przeprowadzenie oceny jego zasadności byłoby możliwe w ramach rozpatrywania zażalenia na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej, lecz wymagało wniosku skarżącego, złożonego na podstawie art. 380 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 i art. 398²¹ k.p.c. Pozwany jednak takiego wniosku nie zgłosił. Kwestionował jedynie zasadność odrzucenia jego zażalenia na postanowienie o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych, którego prawidłowość nie budzi zastrzeżeń. Sąd Apelacyjny rozpatrywał wniosek o zwolnienie pozwanego od kosztów sądowych jako sąd drugiej, a nie jako sąd pierwszej instancji. Postępowanie kasacyjne jest jednoinstancyjnym postępowaniem o charakterze nadzwyczajnym, które nie mieści się w porządku instancyjnym i rządzi się własnymi zasadami. Podejmowane w związku z tym postępowaniem czynności sądu odwoławczego nie mają charakteru czynności sądu pierwszej instancji, sąd ten nadal występuje jako sąd drugiej instancji, któremu powierzone zostały określone zadania przygotowawcze postępowania kasacyjnego. W związku z tym podstawą

zaskarżania postanowień tego sądu nie może być art. 394 § 1 k.p.c., lecz art. 394¹ § 1 - 2 k.p.c., który nie zawiera przesłanek umożliwiających zaskarżenie postanowienia sądu drugiej instancji o odmowie zwolnienia strony od kosztów sądowych w postępowaniu kasacyjnym.

W tych okolicznościach argumenty podniesione w zażaleniu nie uzasadniały uchylecia postanowienia o odrzuceniu skargi kasacyjnej, skoro skarga ta nie została opłacona w terminie, a pozwany nie domagał się rozpoznania w ramach zażalenia na postanowienie o jej odrzuceniu zasadności odmowy zwolnienia go od opłaty od tej skargi. W tam zakresie zażalenie pozwanego podlegało więc oddaleniu na podstawie art. 394¹ § 3 w zw. z art. 398¹⁴ k.p.c.